

πληροφορίας, γλωσσικάς, ἐρμηνευτικάς, πραγματολογικάς, μυθολογικάς καὶ τὰ ἀρχαῖα σχόλια.

Ὁ ἀναγνώστης παρακολουθεῖ εἴτε τὸ πρωτότυπον εἴτε οἰανδήποτε τῶν λοιπῶν πέντε ἀποδόσεων αὐτοῦ κατὰ βούλησιν, ἐκ τῶν διαφορῶν δὲ ἀποδόσεων ἐξαφανίζεται πᾶσα ἀμφιβολία του περὶ τὸ νόημα, πᾶν δὲ τυχὸν στοιχεῖον ἀμφίβολον διασαφεῖται διὰ τῶν ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσι σχολίων. Ἰδιαιτέρως διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῶν γυμνασίων, τοὺς φοιτητὰς ἢ τοὺς λογίους παρέχεται ἡ εὐχέρεια νὰ ἀπολαύσουν ὄχι μόνον ἐν οἰανδήποτε μεταφράσει τὸ ποίημα, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, τὸ ὅποῖον διὰ τῆς εἰς πεζὸν μεταπλάσεώς του κατὰ τὴν φυσικὴν σειρὰν τῶν λέξεων γίνεται ἀμέσως κατανοητὸν καὶ ὑπὸ τῶν στοιχειωδῶς γνωριζόντων τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Ἡ δὲ εἰς τὸ πρωτότυπον ἀνάγνωσις τοῦ κειμένου παρέχει αἰσθητικὴν ἀπόλαυσιν ἐκ τῶν σπανιωτέρων.

Παραθέτομεν τέσσαρας στίχους διὰ νὰ δοθῇ δεῖγμά τι τῆς προσφορᾶς τοῦ συγγραφέως :

α) *Πρωτότυπον*. Στίχ. 350. Ἐκ νεφέων δὲ οἱ ἀντ | αὔσε βροντᾶς αἴσιον | φθέγμα· λαμπραὶ δ' ἤλθον ἀκτῖ | νες στεροπαῖς ἀπορηγνύμεναι.

β) *Ἀπόδοσις εἰς πεζόν*. Ἐκ νεφῶν δ' ἀντήχησεν αὐτῷ αἴσιον φθέγμα βροντῆς· ἐφάνησαν δὲ λαμπραὶ ἀκτῖνες ἀστραπῆς ἀπορηγνύμεναι.

γ) *Μετάφρασις Βορέα*.

Ἀντήχησε δ' εὐθὺς ἐκ τῶν νεφῶν ὁ κρότος βροντῆς αἰσίας,
λαμπραὶ δὲ ἀκτῖνες ἀστραπῆς ἀποσπώμεναι ἤλθον εἰς τὴν γῆν.

δ) *Ἐμμετρος μετάφρασις Κανάκη*.

Κι' ἀπὸ τὰ σύννεφα ψηλὰ | ἀντήχησε μιανῆς βροντῆς |
ὁ βρόντος της ὁ αἴσιος, κι' ἤρθαν λαμπρὲς ἀκτῖνες
βγαίνοντας ἀπ' τὴν ἀστραπή.

ε) *Μετάφρασις πεζὴ Κανάκη*. Ἀπὸ δὲ τὸν οὐρανὸν ἀντήχησεν ὁ αἴσιος κρότος μιᾶς βροντῆς (ἐπιβεβαιωτικῆς τῶν εὐχῶν, ἐφθασαν δὲ κάτω λαμπραὶ ἀκτῖνες ἐξερχόμεναι τῆς ἀστραπῆς.

στ) *Μετάφρασις Λεκατσᾶ*.

Ἡ βουὴ

τῆς βροντῆς ἀπ' τὰ σύγνεφα, καλοσημάδι, ἀποκρίθη
καὶ τὰ κλώνια τοῦ κεραυνοῦ ὀλόλαμπρα φωτοξεσπάναν.

ζ) *Σχόλια ἐκτεινόμενα εἰς ὀκτῶ στίχους*.

Νομίζομεν ὅτι ἡ πολλαπλῆ ἀπόδοσις καὶ ἡ ἀφθονία τῶν σχολίων πληροῦν ἀνάγκην ὑπαγορευομένην ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς ἐλληνομαθείας εἰς τὴν ὁποίαν τὸ νεώτερον πρόγραμμα ἔχει καταδικάσει τοὺς νέους τῆς Μεσης Ἐκπαιδεύσεως καὶ τοὺς ἀποφοίτους της, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς ποικίλας γλωσσικάς προτιμήσεις τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς μας, δίδεται δὲ οὕτω ἡ εὐκαιρία καὶ νὰ κατανοήσῃ τις τὴν ᾠδὴν καὶ νὰ συγκρίνῃ τὰς ἀποδόσεις αὐτῆς ἀπὸ ἀπόψεως ἀκριβολογίας καὶ αἰσθητικῆς.

Θὰ ἦτο ἔργον εὐχῆς, ἂν ὁ συγγραφεὺς προέβαινεν εἰς ἔκδοσιν καὶ ἄλλων ἔργων συγγραφέων, ἐξ ἐκείνων τὰ ὅποια κρατεῖ ἀνέκδοτα καὶ τὰ ὅποια θὰ συνέβαλλον νὰ γνωρίσουν οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες τὰ ἀθάνατα πνευματικὰ δημιουργήματα τῶν προγόνων των.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

* * *

ΒΑΣΙΑ. ΙΩ. ΤΟΓΙΑ, 'Ο Διγενῆς Ἀκρίτας ὡς ἐθνικὸ σύμβολο στὴν ποίηση τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ, Ἀθήναι 1966, σχ. 8ον Μ, σελ. 41.

Ὁ Παλαμᾶς εἶναι ἐκ τῶν ὀλίγων ἀξίων τοῦ ὀνόματος Νεοελλήνων ποιητῶν, ὁ ὅποιος πέρα τῶν ἀτομικῶν καὶ τῶν πανανθρωπίνων θεμάτων ἀπησχολήθη σοβαρῶς μὲ τὴν ποιητικὴν ἔκφρασιν τῆς οὐσίας τοῦ ἔθνους εἰς τὸ ὅποῖον ἀνήκει, καὶ μάλιστα τόσον σοβαρῶς καὶ ἐμμόνως ὥστε αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ καυχᾶται ὅτι ὑπῆρξε ποιητῆς τοῦ γένους του. Ἐὰν ὁ ποιητῆς οὗτος ἐπέζη τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, ἡ ἐθνικὴ ψυχὴ ἀσφαλῶς θὰ ἐδοκίμαζε ῥίγη συγκινήσεως ἀπὸ ποιήματά του ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸ μέγα ἔπος εἰς τὰ Βορειοηπειρωτικὰ βουνὰ καὶ τὰ τιτάνεια μεγαλουργήματα τῆς γραμμῆς Μεταξᾶ, τὰ ὅποια ἔκαμαν καὶ αὐτὸν τὸν Χίτλερ νὰ ὑμνήσῃ τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν Σπαρτιατικὴν των ἀφοσίωσιν εἰς τὸ καθῆκον τῆς ὑπερασπίσεως τῆς Πατρίδος των. Ἡ Πατρίς ὀφείλει νὰ περιμένῃ τὸν ποιητὴν τοῦ μέλλοντος διὰ νὰ ὑμνήσῃ τοὺς θριάμβους τῶν τέκνων τῆς κατὰ τοὺς προσφάτους ἀγῶνας. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ἐθνικὴ ψυχὴ τῆς Ἑλληνικῆς νεότητος, ἡ ὅποια ἀναζητεῖ ὑψηλὰς πατριωτικὰς συγκινήσεις πρὸς διαμόρφωσιν τοῦ πόλου τῶν ἰδικῶν τῆς ἰδανικῶν, ἱκανοποιεῖται μὲ τὰς ἀξιεπαίνους προσπαθείας ποιητῶν ἐκ περιστάσεως καὶ ἐξ ἀνάγκης, τῶν Ἑλλήνων διδασκάλων, οἱ ὅποιοι μὲ πρόχειρα πατριωτικὰ ποιήματα καὶ σκέτες πειρῶνται νὰ θεραπεύσουν κατὰ τὰς ἐθνικὰς ἐσορτὰς τὴν αἰσθητὴν ἀνάγκην ὅπως συγκινήθῃ ἡ ἐθνικὴ ψυχὴ ἀπὸ τὰ πρόσφατα κατορθώματα τοῦ Γένους. Ἡ δὲν ὑπάρχουν ποιηταὶ κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν ἐν Ἑλλάδι ἢ ἂν ὑπάρχουν, αὐτοὶ εἶναι τελείως διάφοροι τοῦ Παλαμᾶ καὶ δὲν αἰσθάνονται τὴν ἰδικὴν του κλήσιν νὰ εἶναι ποιηταὶ τοῦ Γένους των.

Ὁ γυμνασιάρχης κ. Β. Τόγιας εἶναι ἀξιέπαινος, διότι ἔστρεψε τὰς ἐρευνητικὰς του προσπαθείας εἰς τὸ ἔργον τοῦ κυριωτέρου Νεοελλήνου ποιητοῦ καὶ μάλιστα εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην τοῦ τόσον ἐκλεκτοῦ καὶ ἐκτεταμένου ἔργου του, ἡ ὅποια σχετίζεται μὲ τὴν διερμηνεύσιν τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς καὶ ἡ ὅποια φυσικὰ συνδέεται ἀμεσώτερον πρὸς τὸ παιδευτικὸν ἔργον ἐν τῷ σχολείῳ.

Ἐρευνῶν τὸ ποιητικὸν ἔργον τοῦ Παλαμᾶ ὁ συγγραφεὺς διὰ νὰ διαπιστώσῃ κατὰ ποῖον τρόπον ὁ καυχώμενος ὅτι εἶναι ποιητῆς τοῦ γένους του Παλαμᾶς μορφοποιεῖ ποιητικῶς τὴν περὶ τοῦ ἔθνους του ἀντίληψιν αὐτοῦ, εὕρισκει ὅτι ἡ